

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ กรณีโรงพยาบาลของรัฐให้บริการรับฝากมูลฝอยติดเชื้อจากคลินิกหรือ
สถานบริการสาธารณสุขเอกชน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นพ ๐๐๓๒.๐๐๓.๗/๕๗๗๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๒ เพื่อขอหารือการรับฝากมูลฝอยติดเชื้อของคลินิกหรือสถานบริการสาธารณสุขเอกชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก ได้กำหนดแนวทางควบคุมกำกับให้คลินิก/สถานบริการสาธารณสุขมีการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกำหนดมาตรการให้คลินิก/สถานบริการสาธารณสุขเอกชนต้องมีเอกสารรับรองการจัดการมูลฝอยติดเชื้อเพื่อประกอบการขอต่อใบอนุญาตหรือขอเปิดสถานพยาบาล โดยโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นผู้ออกหนังสือรับรองการรับฝากมูลฝอยติดเชื้อของคลินิก/สถานบริการสาธารณสุขเอกชน

ในการนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก จึงขอหารือการรับฝากมูลฝอยติดเชื้อของคลินิก/สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ดังต่อไปนี้

๑. โรงพยาบาลสามารถดำเนินการรับฝากหรือพักรวมมูลฝอยติดเชื้อของคลินิก/สถานบริการสาธารณสุขเอกชน เพื่อรวบรวมให้บริษัทเก็บขนฝอยติดเชื้อของเอกชนเก็บขนไปกำจัดได้หรือไม่

๒. โรงพยาบาลสามารถเรียกเก็บเงินค่ารับฝากมูลฝอยติดเชื้อในรูปแบบของเงินบริจาคหรือค่าบริการจัดการ ค่ารับฝากมูลฝอยติดเชื้อได้หรือไม่ หรือมีแนวทางให้โรงพยาบาลสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไร

๓. โรงพยาบาลสามารถเบิกจ่ายเงินค่าเก็บขนและจำกัดมูลฝอยติดเชื้อให้คลินิก/สถานบริการสาธารณสุขเอกชนจากเงินบำรุงของโรงพยาบาล ตามวัตถุประสงค์ของเงินที่ได้มาตามข้อ ๒ สามารถดำเนินการเบิกจ่ายได้หรือไม่ อย่างไร

(๑) ข้อเท็จจริง

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข ได้ประสานเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก และโรงพยาบาล ข ได้ข้อเท็จจริงว่า คลินิกหรือสถานบริการสาธารณสุขมีการคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อและเก็บรวบรวมใส่ภาชนะ เช่น เข็ม บรรจุใส่กล่องที่ป้องกันการทะลุ และสำลี บรรจุในถุงสีแดง เป็นต้น โดยดำเนินการขนมูลฝอยติดเชื้อมาใส่รถบรรทุกส่วนตัวส่วนบุคคลของตนเองและนำมาฝากไว้ที่โรงพยาบาล ข ซึ่งโรงพยาบาล ข มีการให้บริการรับฝากมูลฝอยติดเชื้อ โดยการชั่งน้ำหนัก และพักไว้ที่โรงพักมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาล ข โดยไม่ได้มีการระบุชื่อคลินิกหรือไม่ได้มีการจัดทำรายละเอียดแหล่งที่มาของมูลฝอยติดเชื้อไว้อย่างละเอียด และคลินิกหรือสถานบริการสาธารณสุขเอกชนที่นำมูลฝอยติดเชื้อมาฝากนั้นได้บริจาคเงินให้แก่โรงพยาบาล ข ทั้งนี้ในการขนมูลฝอยติดเชื้อของคลินิกหรือสถานบริการสาธารณสุขเอกชนยังไม่ได้รับมอบให้ดำเนินการแทนจากราชการส่วนท้องถิ่น ตามความในมาตรา ๑๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากนี้โรงพยาบาล ข ได้แจ้งว่าราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบริการในการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อสำหรับคลินิกและสถานบริการสาธารณสุขในพื้นที่เป็นอย่างมาก

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๗๘๕๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก

(๒) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๘^๒ การเก็บ ขน หรือจำกัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น หากราชการส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการเอง อาจดำเนินการได้ใน ๓ กรณีคือ ๑) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน (มาตรา ๑๘ วรรคสอง) ๒) มอบให้บุคคลใดดำเนินการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๑๘ วรรคสาม) และ ๓) อนุญาตให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๙^๓ ดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ โดยต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

๒. กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๓^๔ “มูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้

ข้อ ๖^๕ ข้อกำหนดในส่วนที่ว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในหมวด ๔ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำเนินการสถานบริการการสาธารณสุขหรือผู้ดำเนินการห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเองด้วย

^๒ **มาตรา ๑๘** การเก็บ ขน หรือจำกัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยส่วนร่วม รัฐมนตรีมีอำนาจกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๙ ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา ๑๙ มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ดำเนินการกิจการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือจำกัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

^๓ มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือจำกัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

^๔ ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

“มูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้

กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือให้ใช้กระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจชันสูตรหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ

(๑) ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ หรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง

(๒) วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ใบมีด กระจกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้วสไลด์ และแผ่นกระจกปิดสไลด์

(๓) วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคนั้นที่มาจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลี ผ้าก๊อซ ผ้าต่างๆ และท่อยาง

(๔) มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

๓. กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล

พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อ ๓^๖ คลินิกต้องมีลักษณะโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

(๘) มีระบบการเก็บและกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม

(๓) **ความเห็นในประเด็นข้อหารือ**

ข้อหารือ ๑ : โรงพยาบาล ข สามารถดำเนินการให้บริการรับฝากหรือพักรวมมูลฝอยติดเชื้อจากคลินิก/สถานบริการการสาธารณสุขเอกชน เพื่อรวบรวมให้บริษัทเอกชนเก็บขน กำจัด ได้หรือไม่

ข้อหารือ ๒ : โรงพยาบาลสามารถเรียกเก็บเงินค่ารับฝากมูลฝอยติดเชื้อในรูปแบบของเงินบริจาคหรือค่าบริการจัดการ ค่ารับฝากมูลฝอยติดเชื้อได้หรือไม่ หรือมีแนวทางให้โรงพยาบาลสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไร

ข้อหารือ ๓ : โรงพยาบาลสามารถเบิกจ่ายเงินค่าเก็บขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้คลินิก/สถานบริการการสาธารณสุขเอกชนจากเงินบำรุงของโรงพยาบาล ตามวัตถุประสงค์ของเงินที่ได้มาตามข้อ ๒ สามารถดำเนินการเบิกจ่ายได้หรือไม่ อย่างไร

ความเห็น : เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงประกอบกับวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๘ กำหนดให้อำนาจในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เป็นของราชการส่วนท้องถิ่น แต่หากราชการส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากขาดความพร้อมด้านงบประมาณ หรือมีข้อจำกัดเรื่องสถานที่ ดังนั้น เพื่อให้การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่ถูกสุขลักษณะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ราชการส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น อาจทำข้อตกลงร่วมกันในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อตามความในมาตรา ๑๘ วรรคสอง หรืออาจอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือ

^๕ ข้อ ๖ ข้อกำหนดในส่วนที่ว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในหมวด ๔ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำเนินการสถานบริการการสาธารณสุขหรือผู้ดำเนินการห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเองด้วย และให้สถานบริการการสาธารณสุขหรือห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายนั้นแจ้งให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่สถานบริการการสาธารณสุขหรือห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายนั้นตั้งอยู่ จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และเมื่อราชการส่วนท้องถิ่นนั้นได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ผู้ดำเนินการสถานบริการการสาธารณสุขหรือผู้ดำเนินการห้องปฏิบัติการติดเชื้ออันตรายดังกล่าว จึงจะดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเองได้

ในการตรวจสอบระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร้องขอให้อธิบดีกรมอนามัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมอนามัยมอบหมายจัดส่งเจ้าหน้าที่กรมอนามัยไปร่วมตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นได้

^๖ ข้อ ๓ คลินิกต้องมีลักษณะโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

(๑) ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวก ปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๒) อาคารต้องมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุดและเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้สอย

(๓) บริเวณทั้งภายนอกและภายในต้องสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างเหมาะสม

และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ป่วย

(๔) การสัญจรและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยต้องกระทำได้โดยสะดวก

(๕) มีห้องตรวจหรือห้องให้การรักษาเป็นสัดส่วนและมิดชิด

(๖) มีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยหนึ่งห้อง

(๗) มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ ไม่มีกลิ่นอับทึบ

(๘) มีระบบการเก็บและกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม

(๙) มีระบบการควบคุมการติดเชื้อที่เหมาะสม

(๑๐) มีระบบการควบคุมการติดเชื้อที่เหมาะสม

กำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ตามมาตรา ๑๙ สำหรับในกรณีที่หาหรือมานี้ หากราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าโรงพยาบาล ข ซึ่งเป็นสถานพยาบาลของรัฐที่ตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของตนมีศักยภาพใน การเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจากคลินิกหรือสถานบริการการสาธารณสุขเอกชน ราชการส่วนท้องถิ่น สามารถทำข้อตกลงร่วมกับโรงพยาบาล ข และมอบอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้กับโรงพยาบาล ข โดยคลินิกหรือสถานบริการการสาธารณสุขเอกชนที่ต้องการใช้บริการกับโรงพยาบาล ข ต้องชำระค่าธรรมเนียมในการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้กับราชการส่วนท้องถิ่นตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นสามารถนำมามอบให้กับโรงพยาบาล ข ตามที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกันไว้โดยมอบให้ในลักษณะของเงินบริจาค ทั้งนี้เนื่องจากการรับบริจาคเงินหรือการเบิกจ่ายเงินบริจาค ต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ ในประเด็นนี้เห็นควรให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก หรือไปยังกระทรวงการคลัง เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการรับเงินบริจาคต่อไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก อาจนำประเด็นสถานการณ์ปัญหาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของราชการส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เสนอในการประชุมคณะกรรมการสาธารณสุข เพื่อหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในภาพรวมทั้งจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

ตุลาคม ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

ร่าง

พ/ท

.....ตรวจ